

Utbildningsinspektion i Katedralskolan grundskola årskurs 7–9 och gymnasieskola

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Katedralskolan

Skolverket sände den 22 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Katedralsskolan har bestått av undervisningsråden Tor Andersson och Nils-Åke Andersson för gymnasieskolan samt Pia-Lotta Sahlström och Lee Gleichmann för grundskolan. Besök i Katedralskolan inleddes den 18 maj 2005 och avslutades den 20 maj 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Katedralskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Katedralskolan genomfördes formella intervjuer med skolledningen, lärare, personal, elever samt föräldrar. Lektioner i både grundskolan och gymnasieskolan besöktes. Under besöket fördes också informella samtal med personal och elever.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Katedralskolan	Antal elever ca.
Grundskola, årskurs 7–9	240
Gymnasieskola	770
International Baccalaureate (IB) inkl förberedande år (Pre-DP)	210

Grundskolan omfattar årskurserna 7–9 och i gymnasieskolan erbjuds de nationella programmen Barn- och fritidsprogrammet, Naturvetenskapsprogrammet samt Samhällsvetenskapsprogrammet.

Eleverna kan som lokal inriktning inom Naturvetenskapsprogrammet och Samhällsvetenskapsprogrammet läsa Deutsche Klasse samt Classe française. I Deutsche Klasse kan eleverna studera tyska till och med steg 7 (i Classe française franska t.o.m. steg 6 plus en lokal kurs om 100 poäng), dvs. högsta möjliga nationella nivå. Från läsåret 2005/2006 startar även en lokal inriktning Clase Española där eleverna på motsvarande sätt kan studera spanska.

Inom Katedralskolans IB-utbildning, som består av ett förberedande år (Pre-DP) och The International Baccalaureate Diploma Programme, ett tvåårigt in-

ternationellt utbildningsprogram som bedrivs i 117 länder, bedrivs all undervisning på engelska med undantag för svenska och moderna språk.

Lärarna är organiserade i arbetslag inom grundskolan och inom Barn- och fritidsprogrammet. Gymnasieskolan har i övrigt en organisation med ämneslag och programlag.

Katedralskolan i Uppsala är kommunens äldsta skola och har sitt ursprung i den domskola som under senare delen av 1200-talet inrättades i Uppsala i samband med uppförandet av Uppsala domkyrka. Sin nuvarande placering fick skolan 1869, när den s.k. Huvudbyggnaden invigdes. Sedan dess har skolan byggts om och byggts ut i olika omgångar.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Kunskaper relaterat till kursplanernas mål

Grundskolan

Det genomsnittliga meritvärdet för eleverna i årskurs 9 enligt SALSA1 var 187,3 poäng år 2004. Detta kan jämföras med rikets medelvärde som är 206,9 poäng. Som mest kan en elev ha meritvärdet 320 poäng, vilket innebär att eleven har betyget mycket väl godkänd i sexton ämnen från grundskolan.

Andelen elever som nått målen i samtliga ämnen är 55,4 procent, vilket kan jämföras med rikets 75,9 procent. Andelen elever som är behöriga att söka nationellt program på gymnasieskolan är 84,8 procent. Motsvarande värde för riket är 89,6 procent. Enligt inspektörerna är dessa resultat anmärkningsvärt låga. Andelen elever som nått målen i samtliga ämnen har även försämrats de senaste tre åren enligt SALSA.

Skolan har analyserat resultaten och vidtagit åtgärder, vilket är ett arbete som pågår på skolan och finns väl beskrivet i Kvalitetsredovisningen. Se vidare om stöd i avsnittet Pedagogisk verksamhet och undervisning. Enligt intervjuad personal kan en bland flera förklaringar till de försämrade resultaten vara att vid intagningen till gymnasieskolan tas elever in på sitt förstahandsval om de är godkända i ämnena matematik, svenska och engelska varför eleverna koncentrerar sig på att få betyget godkänd i dessa ämnen. Detta problem finns även beskrivet i skolans kvalitetsredovisning.

De åtgärder som vidtagits är att fortsätta arbetet med attitydförändringar angående vikten av att ha fullständiga betyg. Detta arbete följs upp och utvärderas tillsammans med andra åtgärdsinsatser.

¹ För att få en mer nyanserad bild av skolors betygsresultat än enbart genom att tillhandahålla de faktiska betygsresultaten som skolor uppnår, har Skolverket utvecklat Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala SambandsAnalyser - Salsa. Verktöget jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska betygsresultat avseende "andel elever som uppnått målen" respektive "genomsnittligt meritvärde" med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer som föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

Enligt skolläringens uppgifter har grundskolans arbete kring frågor som berör betyg och bedömning under vårterminen 2005 gett resultat i så måtto att antalet elever som nått målen i samtliga ämnen ökat från 55,4 procent vårterminen 2004 till 84,8 procent vårterminen 2005. Andelen behöriga att söka nationellt program i gymnasieskolan uppgår vårterminen 2005 till 98,5 procent jämfört med 84,8 procent 2004.

Gymnasieskolan

Det genomsnittliga meritvärdet för de elever som sökt sig till gymnasieutbildningarna vid Katedralskolan höstterminen 2004 varierar från 181 poäng för Barn- och fritidsprogrammet till 284 poäng för Pre-Diploma Programme (IB). Innan eleverna tas in på IB genomgår de en djupintervju samt tester i engelska och matematik.

Resultaten i form av betyg från gymnasieskolan är enligt inspektörerna genomgående mycket goda. På de nationella programmens kärnämneskurser har som lägst 98,1 procent av eleverna minst betyget godkänd (Idrott och hälsa A). I fem av nio kärnämneskurser har samtliga elever på de nationella programmen nått minst betyget godkänd. Andelen elever med grundläggande behörighet till högskolan är enligt Skolverkets statistik 97,7 procent på de nationella programmen vid Katedralskolan år 2004 (riket 89,9 procent).

Genomsnittlig betygspoäng år 2004 enligt Skolverkets statistik

Program	Riket	Uppsala	Katedralskolan
Barn- och fritidsprogrammet	12,5	-	13,8
Naturvetenskapsprogrammet	16,1	16,7	17,1
Samhällsvetenskapsprogrammet	14,6	14,5	16,3

Andelen elever behöriga till högskola 2004 enligt Skolverkets statistik

Program	Riket	Uppsala	Katedralskolan
Barn- och fritidsprogrammet	84,7%	-	100 %
Naturvetenskapsprogrammet	95,8%	96,8 %	98,7 %
Samhällsvetenskapsprogrammet	92,3%	88,3%	96,3%

Den första IB-examen vid Katedralskolan genomfördes i maj månad 2004. Enligt skolans kvalitetsredovisning genomförde 38 elever sina prov med goda resultat. Av dessa fick 35 elever i början på augusti månad 2004 sina examensdiplom från The International Baccalaureate Organisation, medan tre elever fick s.k. Certificates. Betygen sätts i en sjugradig skala.

De elever som inspektörerna intervjuat eller talat med är väl införstådda med målen i kursplanerna samt betygskriterierna på respektive kurs. Även programmålen är bekanta för eleverna på gymnasieskolan. Däremot ställer sig eleverna mer frågande till målen i läroplanen. Eleverna vet naturligtvis att det finns en läroplan men känner inte till vilka mål som läroplanen anger. Inspektörerna

uppfattar att eleverna främst förknippar läroplanen med programmålen och målen i kursplanerna.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring normer och värden

Av såväl observationer av lektioner som i intervjuerna framgår att eleverna kan och får arbeta i demokratiska arbetsformer i undervisningen. Genomgående anger eleverna i intervjuerna är att de vill påverka undervisningen och att de också i stor utsträckning får det, men de anger även att detta inflytande varierar beroende på lärare.

I skolans kvalitetsredovisning för år 2004 anges att resultatet från den s.k. delaktighetsenkäten ger kvalitetsmedelvärde 2,6 för gymnasieskolan och 2,8 för grundskolan på en fyrgradig skala där ett är lägsta värdet och fyra det högsta värdet. Både när det gäller grundskolan och gymnasieskolan syns en liten förbättring i förhållande till resultaten från tidigare år.

Vid intervjuerna framkommer att eleverna på gymnasieskolan inte känner att de hinner vara delaktiga i skolans råd. För grundskolans del anger eleverna att de frågor som diskuteras inte berör dem. Enligt skolans kvalitetsredovisning är den svaga punkten, när det gäller delaktighet och inflytande, elevernas bristande kännedom om vad som diskuteras i elevrådet. Se vidare avsnitt 2 Arbetsmiljö och delaktighet.

Precis som när det gäller frågor om elevernas delaktighet genomför skolan även en trygghetsenkät. Resultatet för 2004 är 3,6 för gymnasieskolan och 3,3 för grundskolan på en fyrgradig skala där ett är lägsta värdet och fyra det högsta värdet. Ett resultat som för gymnasieskolans del har varit i stort sett oförändrat sedan 2001. Grundskolans värden har dock enligt kvalitetsredovisningen minskat varje år sedan 2001.

Under inspektionen har flera intervjuade inom gymnasieskolan talat om den s.k. "Katteandan". Enligt intervjuade elever innebär det bl.a. att studier och studieambitioner respekteras och uppmuntras både av skolans personal och av andra elever. Det genomgående intrycket från inspektionen är att det råder en stämning av god "studiero" och även hög grad av ambition hos eleverna på gymnasieskolan. Ett förhållande som av inspektörerna bedöms ge utmärkta förutsättningar för att skolan skall lyckas i uppdraget att skapa förutsättningar för att eleverna skall tillägna sig och utveckla kunskaper.

Enligt intervjuade eleverna, såväl i grundskolan som i gymnasieskolan, visar de respekt gentemot varandra och uppger även att de trivs i skolan. Samtidigt får inspektörerna intrycket av att det mellan eleverna på skolan finns en rangordning av de olika utbildningarna vid Katedralskolan. De elever inspektörerna mötte i samband med inspektionen berättar exempelvis att det finns uppfattningen att det på skolan är finare att gå vissa program. Grundskolan står enligt de intervjuade eleverna längst ned i denna rangordning. Inspektörerna anser att det är viktigt att skolan diskuterar dessa frågor med eleverna men också motarbetar upplevda hierarkier mellan de olika utbildningarna vid Katedralskolan. Enligt inspektörerna är sådana uppfattningar otidsenliga utifrån målen i läroplanerna. Läroplanen anger att den svenska skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och att skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de värden som

vårt samhällsliv vilar på såsom exempelvis individens frihet och integritet samt alla människors lika värde.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Katedralskolans resultat beträffande kunskaper relaterat till kursplanernas mål är av god till mycket god kvalitet inom gymnasieskolan. De bristfälliga resultaten för grundskolan har på ett positivt sätt förbättrats och inspektörerna bedömer även grundskolans resultat som gott.

Skolans resultat avseende utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring normer och värden är dock något som enligt inspektörerna bör förbättras. Skolan bör exempelvis förbättra elevernas inflytande över undervisningen. Skolan bör också motarbeta upplevda hierarkier mellan utbildningarna.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Samverkan och delaktighet

Grundskolan har ett eget elevråd som kallas "grundisråd". Enligt kvalitetsredovisningen för år 2004 har "grundisrådet" representanter i hela skolans elevråd. Kritik har framförts av eleverna att de frågor som lyfts på elevrådet sällan haft anknytning till grundskolan. Därför beslutades att eleverna i grundskolan skulle ha ett eget forum och delta vid elevrådet då frågor för grundskolan tas upp. Vidare framgår av kvalitetsredovisningen att många elever lyfter fram att det är bekvämt att slippa vara med och påverka/bestämma. De enkätfrågor som har högst värde i årskurs 9 är "klassråd" (3,0) och om personalen lyssnar på idéer och synpunkter (2,8). Kvalitetsvärdet anges på en fyrgradig skala med 4 som högsta värde.

Eleverna i grundskolan är indelade i s.k. mentorsgrupper och har en mentor (lärare) som leder MEA-tiden (mentorsträff/eget arbete). Mentorn är den lärare som genomför utvecklingssamtalen. Målet med MEA-tiden är att varje elev ska utveckla ett eget ansvar för sina studier och träna sig i självvärdering och reflektion. I mentorstiden ingår samtal, information, loggbok och eget arbete. Under mentorstiden finns möjlighet att ta upp frågor till grundisrådet, vilket görs i vissa mentorsgrupper, men inte i alla. Loggboken som skolan beslutat att eleverna skall ha i grundskolan har fått olika stor genomslagskraft i olika mentorsgrupper och används inte med den kontinuitet som gör att eleverna upplever den som meningsfull.

Gymnasieskolan har flera organ för samråd och beslut där elever är delaktiga. Som exempel kan nämnas, elevråd, elevskyddsombud med representation i skolans skyddskommitté, elevrepresentationen i Biblioteksnämnden och i Cafeteriarådet. Utbildningsråd (IB-council) finns inom IB-utbildningen.

Elevrepresentation i ämneskonferenser förekommer i vissa fall men är inte till fullo införd. Vid sidan av elevrådet finns en stor mängd aktiva elevföreningar. I oktober 2004 uppgick det officiella antalet elevföreningar på skolan till 18 stycken.

Skolkonferensen sammanträder vid sex tillfällen under läsåret. Antalet klassråd som skall genomföras är inte bestämt. Enligt skolledningen skall dock gymnasieklasserna ha minst sex protokollförda klassråd under ett läsår.

Enligt skolans kvalitetsredovisning uttrycker eleverna i gymnasieskolan att de har dålig kännedom om vad som diskuteras i elevrådet men att de har ännu sämre kännedom om vad som behandlas i skolkonferensen. De elever som inspektörerna samtalat med bekräftar detta. Skolans elevråd var vid inspektionen relativt nyligen ombildat. Genomgående får inspektörerna intrycket att eleverna inte prioriterar möjligheten att engagera sig i skolans demokratiska forum som elevråd och skolkonferens. Det främsta skälet är enligt eleverna att de vill prioritera sina studier och resultat på kurserna. Det intressanta är alltså att skolan ger eleverna goda möjligheter till att aktivt delta i demokratiska processer och elever vill även vara delaktiga, men uppger att studier och studieresultat är ännu viktigare. Inspektörerna anser därför det vara av vikt att skolan uppmuntrar eleverna att vara delaktiga i de demokratiska fora som skolan erbjuder. Inspektörerna vill även peka på författningarna avseende gymnasieskolan där det anges att elevföreträdare i skolkonferens, elevskyddsombud eller de som innehar andra liknande uppdrag, om det behövs, kan få stöd i de delar av utbildningen som de gått miste om på grund av sina uppdrag.

Skolan anger att de åtgärder som kommer att vidtas är fortsatt arbete med att genomföra planen för elevinflytande och delaktighet. Under 2005 kommer bl.a. tyngdpunkten att läggas på informationsspridning, utbildning av elevrepresentanter, införandet av utbildningsråd på alla studievägar och ämneskonferenser med elevrepresentation. Inom grundskolan anges bl.a. att MEA-tiden skall utvecklas.

Arbetet mot kränkande behandling och skolans värdegrundsarbete

Arbetet för att motverka mobbning och annan kränkande särbehandling är, enligt skolan, högt prioriterat. Skolans handlingsprogram för att motverka mobbning, som är gemensamt för grundskolan och gymnasieskolan, anknyter till viss del till den s.k. Farstamodellen som, enligt skolan, visat sig vara förhållandevis framgångsrik. Enligt inspektörerna bör handlingsprogrammet revideras och exempelvis belysa skolans rutiner då en elev känner sig kränkt av en vuxen. Inspektörerna anser även att skolan bör förtydliga att kontakter med vårdnadshavaren sker skyndsamt vid denna typ av händelser. Förändringarna av skolans handlingsplan bör ske med stöd i skolförfattningarna och kan ske med hjälp av Skolverkets allmänna råd.

På Katedralskolan finns en "antimobbninggrupp". Varje lärare i antimobbningsteamet har ett särskilt ansvar för klasserna i en årskurs i grundskolan och en årskurs i gymnasieskolan. På deltid är också skolsyster, kurator, skolpsykolog och studie- och yrkesvägledare knutna till antimobbningsgruppen.

I varje klass finns två elever som valts till kamratstödjare av övriga elever i klassen. Kamratstödjarnas funktion är att vara uppmärksamma på eventuella tendenser till trakasserier och/eller negativ särbehandling, att som en första åtgärd söka avstyra sådana aktiviteter och, vid behov, rapportera till antimobbningsteamet som därefter har att vidta lämpliga åtgärder. Kamratstödjarna får en särskild utbildning av experter inom området, bl.a. personal från socialförvaltningen i Uppsala och Barnombudsmannen i Uppsala.

I Katedralskolans skyddskommitté, som består av representanter för skollagen, personalorganisationerna och elevskyddsombuden, diskuteras och beslutas om frågor som rör arbetsmiljön.

Skolan har höga förväntningar på att eleverna ska följa den skolkod som presenteras alla nya elever. Den går i korthet ut på att visa respekt för sina kamrater samt att ta ansvar för sina egna och andras studier genom att värna om ett gott studieklimat. Under vårterminen 2004 har grundskolan arbetat med värdegrunden genom att bjuda in föräldrar till en föreläsning som handlade om att sätta gränser. I samband med denna arrangerades också en studiedag för lärarna i samma fråga. Elevvårdspersonal engagerades för att hjälpa undervisande lärare att starta s.k. tjejgrupper i årskurs 7.

På grundskolan pågår ett arbete kring rasism och främlingsfientlighet efter uppmärksammade händelser i elevgruppen. En lärargrupp är tillsatt för att planera en temadag och lärarna diskuterar även hur det fortsatta arbetet ska bedrivas då exempelvis förekomsten av symboler med främlingsfientlig innebörd har ökat.

Inspektörerna anser att skolans förväntningar på eleverna i grunden är något positivt. Dessa kan också leda till de positiva resultat som framförallt gymnasieskolan uppvisar. Samtidigt är det viktigt att uppmärksamma de elever som söker sig till Katedralskolan och som inte har så positiva erfarenheter av tidigare skolgång. För dessa elever kan tidigare misslyckanden förstärkas i en miljö som så tydligt står för kunskaper och kunskapsresultat. Under inspektionen framkommer exempelvis att stressen bland eleverna på gymnasieskolan är hög. Enligt kvalitetsredovisning har dock skolan vidtagit ett antal åtgärder som exempelvis en temakväll om stress för elever och föräldrar.

Under 2004 togs även ett antal enkla riktlinjer kring studieteknik och tidshantering fram av en grupp lärare. På skolans hemsida gavs också studieteknik och tidsplanering en särskild avdelning.

Enligt inspektörernas bedömning finns det på skolan en hög beredskap för att motverka kränkande behandling och personal agerar också vid händelser. Genomgående bedöms skolan arbeta med värdegrundsfrågorna på ett bra sätt och som inspektörerna kan se under lektionsbesöken behandlas frågor som berör värdegrunden, exempelvis kränkande behandling och jämställdhetsfrågor. På grundskolan anges även mentorgrupperna vara ett bra fora för eleverna att diskutera värdegrundsfrågor. Skolans förebyggande arbete liksom rutiner vid händelser som har att göra med kränkande behandling bör dock tydliggöras i samband med att handlingsprogrammet mot kränkande behandling revideras. Exempelvis framkom det i inspektionen att det var oklart för eleverna hur skolan arbetar förebyggande. Det faktum att eleverna inte är bekanta med målen i läroplanen kan, enligt inspektörerna, leda till att de inte uppfattar de värdegrundsfrågor som faktiskt lyfts i undervisningen, och de blir därför otydliga för eleverna.

Sammanfattningsvis är Katedralskolans arbete avseende arbetsmiljö och delaktighet av god kvalitet.

De demokratiska fora som skolan erbjuder som exempelvis elevråd behöver dock utvecklas och genomgående tycks formerna för elevernas formella delak-

tighet behöva stärkas. Enligt lärare ges eleverna inflytande över sitt lärande, medan eleverna däremot uppfattar elevinflytandet som starkt lärarberoende. En diskussion om vad elevinflytande innebär i praktiken skulle behöva genomföras på skolan i syfte att klargöra för såväl elever som lärare vad detta inflytande skall bestå av. Skolans förebyggande värdegrundsarbete bör även det förtydligas och i det sammanhanget bör skolans handlingsprogram utvecklas.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Individuell studieplanering samt utvecklingssamtal

Eleverna känner till mål och betygskriterier för utbildningen, vilket är en av förutsättningarna för att de skall kunna utveckla inflytandet över det egna lärandet.

Inom grundskolan skulle eleverna under läsåret 2004/2005 föra loggbok över planering och reflektion av det egna lärandet som en åtgärd för att öka inflytandet för varje elev. Systemet med loggböcker blev dock inte konsekvent genomfört i alla klasser och många elever har haft svårt att förstå syftet. Inspektörerna bedömer att grundförutsättningarna för ett ökat inflytande finns men att syfte och metod behöver tydliggöras.

Arbetet med individuella utvecklingsplaner inom grundskolan har redan påbörjats och är under utveckling.

I gymnasieskolan får alla elever i årskurs 1 sin individuella studieplan med språkval och val av estetiskt ämne infört. Av den programansvariga biträdande rektorn får eleverna en grundläggande information om programmets uppbyggnad och vilka val som skall göras i fortsättningen. Den som så önskar kan ta kontakt med programansvarig biträdande rektor, klassföreståndare eller studie- och yrkesvägledaren för att samtala kring den individuella studieplanen. Inför årskurs 2 genomförs i förekommande fall olika val. Dessa föregås av information från skolan till elever och föräldrar/vårdnadshavare och möjlighet till samtal med undervisande lärare. Varje elev på de nationella programmen får, sedan den kompletterats med satta kursbetyg efter avslutade kurser i årskurs 1, sin individuella studieplan hemskickad per post.

Ytterligare ett exemplar av den individuella studieplanen delas ut till samtliga elever under september månad med hänsyn tagen till de förändringar av planen som kan ha genomförts som ett resultat av kontakter med klassföreståndare, lärare, studie- och yrkesvägledare och den programansvariga biträdande rektorn. Inför årskurs 3 genomförs ytterligare kompletteringar av elevernas individuella studieplaner med anledning av val av valbara kurser och individuella val samt val av projektarbete. Under årskurs 3 följs de individuella studieplanerna upp, för att analysera om eleverna når det uppsatta målet om 2 500 gymnasiepoäng eller om skolan och eleven behöver sluta en särskild överenskommelse om förlängd utbildning. Elevens slutbetyg färdigställs för utskrift mot bakgrund av vad som finns antecknat i den individuella studieplanen.

Information om elevernas resultat ges till vårdnadshavarna och de som inspektörerna talat med är nöjda. Genomgående tycks informationen vara god till vårdnadshavarna om elevernas studieresultat.

Enligt inspektörerna fungerar utvecklingssamtalen i grundskolan bra. Inom gymnasieskolan bör dock formerna och innehållet i utvecklingssamtalen förbättras då kopplingen med elevernas individuella studieplaner saknas.

Stöd

Inom grundskolan har antalet elever med åtgärdsprogram fördubblats mellan åren 2003 och 2004. När eleverna kommer till skolan i årskurs 7 får de göra diagnostiska prov i läsförståelse, stavning och matematik under de första veckorna. Dessa prov följs upp med en kort intervju som specialläraren håller i. Denna intervju fokuserar på tidigare skolgång, önskemål om stöd, kamratrelationer och trivsel samt den enskilde elevens diagnosresultat. Diagnoserna och samtalen ligger till grund för en fortsatt dialog om varje elevs utveckling. Ett tidigt samtal med förälder, elev och mentor under de första skoldagarna syftar till att ge eleven en bra övergång mellan årskurs 6 och 7. Därefter är det undervisande lärare i samråd med mentor som via olika samtal håller dialogen vid liv. Grunden för planering av elevens individuella utveckling ligger i utvecklingssamtalet som hålls en gång per termin.

Elever som får specialundervisning har skiftande behov som exempelvis dyslexi, dyskalkyli, dålig läsförståelse/läsförmåga, stavningsproblem, inlärningssvårigheter, dålig studieteknik, koncentrationssvårigheter m.m. Undervisningen består bl.a. av arbete med träningsprogram på datorn, lästräning, hjälp att hitta vägar för att förstå matematik, träna grundläggande begrepp samt studiehjälp i övrigt skolarbete. Speciallärarresursen har utökats, och en särskild undervisningsgrupp finns för elever i behov av särskilt stöd.

Vid arbetslagskonferenser (varje vecka) tas elevärenden upp. Eventuellt stödbehov anmäls till elevvårdsteamet. I elevvårdsteamet ingår biträdande rektor, speciallärare, kurator och skolsköterska. Vid behov kallas även skolpsykolog och Studie- och yrkesvägledaren in. Till elevvårdskonferensen (EVK), kallas förälder, eventuellt även eleven, mentor, biträdande rektor samt elevvårdspersonal för att diskutera och besluta om åtgärder för att hjälpa elev med svårigheter. Mötet dokumenteras och åtgärdsprogram upprättas av elevens mentor.

Inom gymnasieskolan läser 14 elever svenska som andraspråk och 73 elever får modersmålsundervisning. I grundskolan läser ingen elev svenska som andraspråk, 15 elever har modersmålsundervisning, vilket är en fördubbling från föregående år. Någon bedömning huruvida en elev har behov av studiehjälp på modersmålet har dock inte gjorts.

Gymnasieskolan genomför tester i matematik och svenska i samband med att eleverna börjar årskurs 1. Enligt skolans kvalitetsredovisning visar resultaten på stora skillnader beroende på vilket program som eleverna studerar på. Det är främst elever på Barn- och fritidsprogrammet som vid dessa tester får sådana resultat att de, enligt skolan, kan få studiesvårigheter. På övriga studievägar rör det sig om någon/några enstaka elever.

Med anledning av dessa resultat framgår det under inspektionen att skolan vidtagit åtgärder att stödja de elever som går Barn- och fritidsprogrammet. Eleverna vid Barn- och fritidsprogrammet uppger exempelvis att stöd ges i alla ämnen. Samtidigt uppger andra elever att de upplever att de har stort ansvar för att själva se till att de får stöd i skolans ämnen. Åtgärdsprogram upprättas exem-

pelvis för elever i behov av särskilda stödåtgärder vid elevvårdskonferensen. Enligt inspektörerna bör dock utformningen av och arbetet med åtgärdsprogrammen utvecklas. Framförallt bör skolan insatser tydligt framgå. Ett åtgärdsprogram bör vidare vara både kortsiktigt och långsiktigt och lyfta fram elevens starka sidor som utgångspunkt för det fortsatta arbetet. Arbetet med åtgärdsprogrammet bör vara en process i vilken eleven själv ges en aktiv roll vid analysen av skolsvårigheterna samt vid utformningen och genomförandet av programmet.

I samband med att en lärare ger en gymnasieelev betyget IG (Icke godkänd) skall enligt dokumentation från skolan ett "IG-kontrakt" upprättas.

Enligt skolledningen är "IG-kontraktet", i många fall knutet till ett åtgärdsprogram, avsett att täcka flera tänkbara situationer. I något fall kan bakgrunden till att betyget IG ges vara att läraren av någon anledning saknar underlag för betygssättning på en del av kursen. Eleven kan då i samråd med läraren välja ett av två alternativ: a) Prövning på hela kursen: Det innebär att alla möjligheter vad avser betyg finns tillgängliga. b) Prövning på den del av kursen, där underlag saknas. I detta fall kan prövningen, beroende på vad eleven presterat i övrigt och på vad som finns dokumenterat av läraren, handla om att höja betyget från icke godkänd (IG) till godkänd (G). Det kan emellertid lika ofta handla om att höja betyget från IG till väl godkänd (VG), under förutsättning att eleven i övrigt har visat sådana kunskaper och färdigheter som motsvarar kriterierna för VG.

I den dokumentation från skolan som inspektörerna tagit del av anges att om eleven inte fullföljer prövningen enligt kontraktet, eller vid prövningen inte höjer sitt betyg till minst G, faller lärarens uppföljningsansvar gentemot eleven och eleven får själv ta ansvar för en höjning av sitt betyg. Vidare framgår av dokumentationen att den kompletterande prövningen då normalt övergår till att bli en prövning på hela kursen.

Av de kontrakt som inspektörerna tagit del av framgår inte tydligt att elever, då de prövar på hela kursen, erbjuds prov som gör det möjligt att nå högre betyg än G. I kontraktet framgår inte heller vilka åtaganden skolan har och inte heller hur åtagandet kommer att följas upp.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med stöd är av varierande kvalitet. För eleverna på Barn- och fritidsprogrammet har skolan vidtagit en mängd olika åtgärder som både resultatmässigt men även utifrån intervjuutsagorna gett framgång. Även på grundskolan är arbetet av god kvalitet. Samtidigt bör skolan se över rutinerna för övriga elever. Skolans rutiner kring det s.k. "IG-kontraktet" bör enligt inspektörerna förändras. Enligt författningarna har en elev rätt till stödundervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapsmål som anges i kursplanerna. Enligt inspektörerna måste skolan klargöra vilka stödinsatser som ges till eleverna som riskerar att inte nå kunskapsmålen och därför bör det s.k. "IG-kontraktet" ersättas av åtgärdsprogram.

Arbetsätt och arbetsformer

Lektionsbesöken gav exempel på varierade arbetsätt och arbetsformer som enligt inspektörerna genomgående är av mycket god kvalitet i gymnasieskolan. Samtidigt förekom det exempel på lektioner i grundskolan, där elevernas erfa-

renheter inte tillvaratogs. Enligt inspektörerna bör tillfällen, då innehållet i stoffet möjliggör detta, utnyttjas för att eleverna skall ges möjlighet att vara mer delaktiga i undervisningen.

Katedralskolan deltar i försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan. För deltagande skolor innebär försöksverksamheten ett avsteg från den nationella timplanens indelning i tid per ämne eller ämnesgrupp. Under verksamhetsåret har möjligheten till förändringar i undervisningsorganisationen främst använts för att främja ämnesövergripande arbete. Varje klass har en halv dags tematiska studier i veckan. I varje årskurs bryts också undervisningen helt eller delvis under en till två veckor för tematiska projektarbeten minst en gång per år.

Kunskapsbedömning och betygssättning

Ett utvecklingsarbete har påbörjats inom grundskolan för att öka likvärdigheten i betygssättning och bedömning. Detta med anledning av betygsresultaten som finns beskrivna i kapitel ett. En viktig målsättning i detta arbete har varit ”den röda tråden” i elevernas utbildningsgång när eleverna byter skola och miljö efter år 6. Under året har ett databasprogram inköpts med avsikten att underlätta och standardisera lärarnas bedömning och rapportering med avseende på elevernas individuella utvecklingsplaner.

Enligt skolledningen har Katedralskolan gjort lokala konkretiseringar av de nationella kursplanerna och de nationella betygskriterierna i gymnasieskolan i några men inte samliga kurser.

Enligt skolledningen är det vanligt att läraren använder de centralt utarbetade kursplanerna som grund för planeringen av kursen tillsammans med eleverna i undervisningsgruppen och att läraren och eleverna tillsammans går igenom och diskuterar innebörden av de för kursen centralt utarbetade betygskriterierna.

Som tidigare framgått känner sig eleverna välinformerade om målen i såväl kursplanerna som programmålen. De krav som ställs i betygskriterierna är även de tydliga för eleverna. Lärarna använder nationella prov för att säkerställa betygsnivån i de kurser där nationella prov ges. Principer för likvärdig betygssättning diskuteras mellan lärare och främst inom ämnesgrupper. I flera ämnen förekommer även samverkan med andra skolor flitigt. Skolan har tydliga anvisningar för det formella handhavandet vid betygssättningen, och slutbetyg samt betygs kataloger upprättas på ett korrekt och rättssäkert sätt.

Skolan ger eleverna i årskurs 3 möjlighet till s.k. ”konkurrenskomplettering”. Konkret innebär detta att eleverna som fått betygen Godkänd (G) och Väl godkänd (VG) ges möjlighet att höja sitt tidigare betyg på kurserna till en kostnad av 500 kr per prövad kurs. I skolförfattningarna anges att prövning, till ovan angiven högsta kostnad, är möjlig om den prövande inte är elev i gymnasieskolan eller fått betyget IG (Icke godkänd) på den kurs prövningen gäller. De datum som skolan anger för denna prövning ligger innan elevernas slutbetyg upprättats. Det innebär att eleven vid den särskilda prövningen fortfarande är elev i gymnasieskolan. Skolan upprättar visserligen inte ett slutbetyg med de av eleven prövade kurserna införda utan eleven får, precis som författningarna anger, ett samlat betygsdokument.

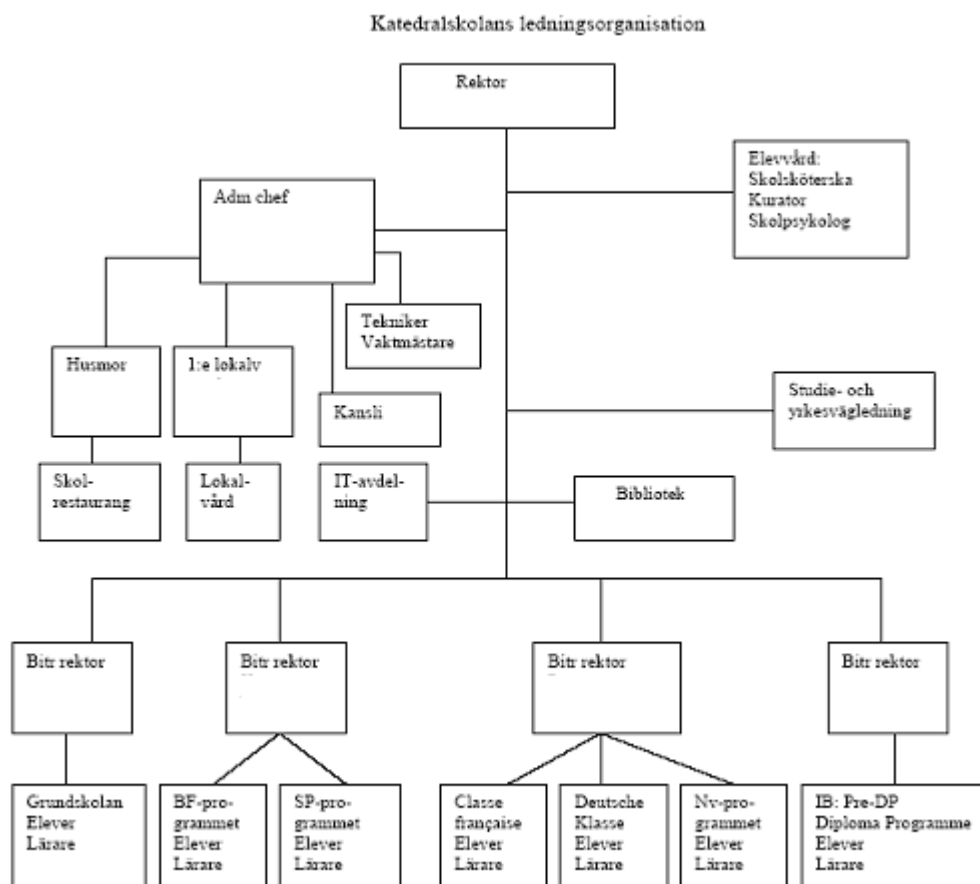
Inspektörerna har fått uppgiften att de av skolan valda datumen för provning gjorts för att eleverna skall ges möjlighet att komplettera sin ansökan till universitet och högskola. Samtidigt innebär detta att författningarnas bestämmelser om provning inte uppfylls. Enligt inspektörerna måste skolan därför förändra sina rutiner så att provningen genomförs efter att eleven slutat gymnasieskolan.

Sammanfattningsvis är det pedagogiska arbetet vid Katedralskolan av god kvalitet. Skolans arbete med åtgärdsprogram på grund- och gymnasieskolan behöver dock utvecklas. Åtgärderna för stöd till de elever som inte uppnår kursplanernas mål bör ses över. Skolan måste exempelvis undersöka elevers behov av studiehandledning på modersmålet och tillgodose detta om behov finns. Vidare bör utvecklingssamtalen inom gymnasieskolan förbättras och kopplas till de individuella studieplanerna.

Skolans rutiner för särskilt anordnad provning inom gymnasieskolan måste förändras så att de motsvarar författningarnas krav.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Ansvarsfördelning

Ansvarsfördelning och pedagogisk ledning

Den pedagogiska organisationen kan, enligt skolans kvalitetsredovisning, närmast beskrivas som en matrisorganisation med arbets- och programlag å ena sidan och en ämneslagsorganisation å den andra. De biträdande rektorerna har ”programansvar”, vilket innebär att var och en har det pedagogiska ledningsansvaret för en eller flera specificerade utbildningsvägar. För vissa ämnesgrupper och ämnen på de nationella programmen finns samordnande eller ämnesansvariga lärare. Arbetet inom de naturvetenskapliga institutionerna leds av institutionsföreståndare. De biträdande rektorerna har inom ramen för det pedagogiska ledningsansvaret även ämnesansvar. Den biträdande rektorn på grundskolan ansvarar för grundskolan.

Inspektörernas intryck är att rektorns pedagogiska ledning utövas genom de biträdande rektorerna. Detta bekräftas också av den personal inspektörerna intervjuat och samtalat med under inspektionen.

Inspektörerna bedömer att rektorn, i enlighet med författningarnas krav, är väl förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och övergripande tar ansvar för verksamheten.

Inspektörernas bedömning är även att Katedralskolan har en tydlig organisation, där ansvarsområdena för såväl rektor, biträdande rektorer och lärare är tydligt angivna. Samtidigt har några av rektors ansvarsområden enligt författningarna delegerats till de biträdande rektorerna på ett sådant sätt att författningarnas krav inte uppfylls. Dels är rektorn inte ledamot i elevvårdskonferensen, dels är det de biträdande rektorerna som fattar beslut om utökat och reducerat program för eleverna. Detta måste enligt inspektörerna åtgärdas.

Enligt skolförfattningarna kan inte rektors beslut delegeras. Däremot kan rektorn fördela arbetsuppgifter till andra att utföra, t.ex. bereda det ärende som sedan är föremål för rektorns beslut.

Kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning

Uppföljningen av kvaliteten i verksamheten sker på många olika sätt, vilket tidigare framgått i rapporten. Skolan gör även regelbundet uppföljningar av elevernas studieresultat.

Skolan har en kvalitetsredovisning som uppfyller de krav som ställs i författningarna. Inspektörerna intryck är att arbetet med kvalitetsredovisningen främst vilar på rektorn och vissa lärare, men att såväl elever som personal har möjlighet till delaktighet. Inspektörernas bedömning är att Katedralskolan kvalitetsarbete och tillhörande kvalitetsredovisning är av god kvalitet.

Sammanfattningsvis är Katedralskolans kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning av god kvalitet. Ansvarsfördelningen inom skolan är mycket tydlig och ledningsorganisationen väl fungerande, men skolan måste vidta åtgärder så att det ansvar som enligt författningarna åvilar rektor följs.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Information om utbildning

Elever och föräldrar uppger att skolans information om valmöjligheter inom utbildningen, mål, innehåll och arbetsformer är av mycket god kvalitet. Särskilt framhålls den information som ges i samband med starten i årskurs 1 på gymnasieskolan.

Inspektörerna bedömer dock att informationen om skolan på Internet kan utvecklas. Vid tillfället för inspektionen är exempelvis informationen om grundskolan i stort sett obefintlig på skolans hemsida.

Avgiftsfri utbildning

Av författningarna framgår att utbildningen skall vara avgiftsfri för eleverna. Detta innebär att eleverna skall ha tillgång till läromedel och annat material som en tidsenlig utbildning förutsätter. Endast enstaka, obetydliga kostnader medges enligt författningarna. Vid inspektionen framkommer att det i utbildningen förekommer kostnader för så kallade grafräknare, vissa bio- och studiebesök, friluftsdagar samt kostnader för resor inom ramen för skolans internationella utbyte. Det förekommer även att eleverna i samband med idrottsundervisningen på gymnasieskolan får betala för inträdet till badhuset. Ovan nämnda kostnader hänför sig till sådant material och sådana aktiviteter som är att betrakta som inslag i utbildningen. Trots att skolan står för en stor del av resekostnaderna vid internationellt utbyte får eleverna ofta betala flera tusen kronor för att kunna delta i dessa resor.

Frågan om avgifter bedöms i den sammanfattande rapporten för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen.

Sammanfattningsvis är tillgången på utbildning liksom den övergripande informationen av god kvalitet. Informationen om grundskolan på skolans hemsida bör dock förbättras.

6. Resurser

Under vårterminen år 2004 var lärartätheten i grundskolan 6,6 lärare per hundra elever och ökade till 7,5 lärare per hundra elever under höstterminen år 2004. Bakgrunden till ökningen står att finna i en förändring av grundskolans resursfördelningssystem. Andelen lärare med pedagogisk högskoleutbildning i grundskolan är 95 procent.

Antalet lärare på gymnasieskolan är enligt skolans statistik ungefär 80 årsarbetare (heltidstjänster). Av det totala antalet lärare på skolan innehar sex lärare lektorstjänst, vilket innebär att de har en forskarutbildning. Enligt skolledningen har samtliga lärare, med något enstaka undantag, såväl en pedagogisk utbildning som en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver.

För grundskolan saknas lokaler för hemkunskap och slöjd. Denna undervisning bedrivs på andra grundskolor i Uppsala kommun.

Datatillgången på grundskolan är inte tillfredställande enligt lärare och elever. Enligt inspektörerna är det viktigt att kontinuerligt se över behovet av skolornas

IT-utrustning som grund för fortsatt arbete om och hur informationsteknik kan användas som ett verktyg för kunskapssökande och lärande i enlighet med läroplanen.

Sammanfattningsvis är skolans resurser goda. Datatillgången på grundskolan kan dock ses över.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten övergripande är av god kvalitet. Exempelvis är elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål av god till mycket god kvalitet inom gymnasieskolan. Eleverna är välinformerade om kraven i kursplanerna och programmålen, och enligt inspektörerna bedriver skolan ett gott arbete avseende arbetsmiljö och delaktighet. Genomgående har skolan en mycket god resurs i välutbildade och kunniga lärare. Flertalet av de lektionsbesök som genomfördes under inspektionen visar på god kvalitet avseende den pedagogiska verksamheten.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

Kunskaper, utveckling och lärande

- Skolan bör förbättra elevernas inflytande över undervisningen. Skolan bör också motarbeta upplevda hierarkier mellan utbildningarna.

Arbetsmiljö och delaktighet

- De demokratiska fora som skolan erbjuder som exempelvis elevråd behöver utvecklas och genomgående tycks formerna för elevernas formella delaktighet behöva stärkas.
- Skolans förebyggande värdegrundsarbete bör förtydligas och i det sammanhanget bör skolans handlingsprogram mot kränkande behandling revideras.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- Skolans arbete med åtgärdsprogram på grund- och gymnasieskolan behöver utvecklas. Åtgärderna för stöd till de elever som inte uppnår kursplanernas mål bör ses över. Skolan måste exempelvis undersöka elevers behov av studiehandledning på modersmålet och tillgodose detta om behov finns.
- Utvecklingssamtalen inom gymnasieskolan bör förbättras och kopplas till de individuella studieplanerna.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- Skolans rutiner för särskild prövning inom gymnasieskolan uppfyller inte bestämmelserna (7 kap. 14 § gymnasieförordningen).

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

- Rektor är inte ledamot i elevvårdskonferensen (3 kap. 4 § grundskoleförordningen och 4 kap. 1 § gymnasieförordningen).
- Rektor fattar inte beslut om utökat och reducerat program (5 kap. 22-23 §§ gymnasieförordningen).

Datum

Ort

2006-01-18

Stockholm

Nils-Åke Andersson

Tor Andersson

Lee Gleichmann

Pia-Lotta Sahlström